Raději si to nechte vyšetřit

Potápěčka

Jednalo se o zdravou ženu ve věku 32 let, která měla za sebou 130 ponorů. V minulosti netrpěla žádnými alergiemi ani jinými zdravotními problémy. Druhý den potápění právě dokončila svůj druhý ponor z naplánovaného potápěcího programu.

Nehoda

Během ponoru našel kolega něco, co vypadalo jako prázdná ulita většího mořského plže (*Euspira heros*). Ani jeden z potápěčů si neuvědomil, že se v ulitě usadila ještě nedospělá chobotnice velká (*Enteroctopus dofleini*). Když tato chobotnice na souši vylezla ven, potápěčka ji uchopila holýma rukama, aby ji vrátila zpět do vody.

Než ji však stačila vhodit do vody, chobotnice ji třikrát kousla do stejného místa na hřbetu levé ruky. Potápěčka byla třemi štípnutími podobnými včelímu žihadlu překvapená. Rána mírně krvácela a potápěčka ji nejdříve vypláchla slanou vodou a potom, asi o 40 minut později, mýdlem a pitnou vodou. Do 30 minut ruka otekla a během hodiny se otok o hodně zvětšil.

Asi o čtyři hodiny později provedla potápěčka další ponor. Po vynoření na hladinu pocítila nevolnost a zvracela (nikdy předtím takové příznaky po potápění nezažila). Nevolnost však rychle ustoupila a během následujících dvou dnů uskutečnila potápěčka dalších pět ponorů – navzdory přetrvávajícímu značnému otoku ruky a její poněkud omezené hybnosti po dobu asi čtyř dnů.

Při každém ponoru měla potápěčka na sobě suchý oblek a neoprenové mokré rukavice. Když se nepotápěla, udržovala ránu v suchu a potírala si ji volně prodejnou antibiotickou mastí. Také užívala volně prodejné antihistaminikum a na pokožku kolem rány (nikoliv přímo do rány) si aplikovala rozdrcený aspirin, nicméně žádné z těchto opatření nepřineslo úlevu. Silné svědění a bolest dosáhly vrcholu pět až šest dní po nehodě.

Komplikace

Asi tři dny po kousnutí se rána infikovala a vyvinula se v asi centimetrovou tmavou lézi obklopenou vyvýšeným zarudnutím. Přibližně devět dnů po nehodě se kolem léze objevilo černozelené zabarvení. Silné svědění a mírnější bolest přetrvávaly déle než měsíc.

Samotná léze se hojila asi sedm týdnů, ale bolest, citlivost na dotek a svědění byly patrné ještě po třech měsících a občas se vracely i čtyři až pět měsíců od nehody, zpravidla po fyzickém cvičení nebo brzy ráno. Šest měsíců po nehodě přetrvávala na místě kousnutí zatvrdlá boulička.

Diskuse

I když je známo, že kousnutí chobotnicí kroužkovou může být smrtelné, kousnutí jinými druhy chobotnic zpravidla větší problémy nepředstavuje. Vědci však nedávno zjistili, že ve skutečnosti všechny chobotnice mohou být do jisté míry jedovaté[3]. V lékařské literatuře se uvádí, že kousnutí chobotnicemi stejného rodu jako chobotnice velká měla za následek vznik vředu[1,2,4]. Malá rána po kousnutí se rozvine až v hnisavou lézi podobnou té, která byla popsána v citované zdravotní zprávě z roku 2011[1].

Faktorem, který způsobil komplikaci, mohla být prodleva do řádného ošetření rány. DAN doporučuje při kousnutí jakoukoliv mořskou faunou okamžité omytí mýdlem a pitnou vodou, aby se minimalizovalo

nebezpečí infekce. Infekce totiž může negativně ovlivnit proces hojení a vést ke značnému poškození tkáně. Potápěči by se vůbec neměli potápět s otevřenými ranami, protože vystavení rány vodnímu prostředí může riziko infekce zvýšit.

Důležité je ránu sledovat, protože příznaky infekce se mohou objevit během hodin až několika týdnů od zranění. Otok, který se u potápěčky rozvinul vzápětí po pokousání, mohl být způsoben úvodním traumatem a následným vystavením rány nesčetným antigenům a/nebo toxinům. Přetrvávající příznaky byly nejpravděpodobněji zapříčiněny infekcí.

Druhým faktorem zhoršujícím průběh hojení mohly být těsné manžety suchého obleku u zápěstí. I když byl otok zřejmě následkem akutní zánětlivé reakce, manžety těsně obepínající zápěstí mohly zaškrtit krevní oběh rukou, což příznaky ještě zhoršilo.

Kromě zánětu patří k dalším příznakům infekce postižené oblasti bolest, zarudnutí a omezená pohyblivost. K zapamatování příznaků infekce lze použít anglickou zkratku PRISH: **p**ain (bolest), **r**edness (zarudnutí), **i**mmobilization (nehybnost, zhoršená funkčnost), **s**welling (otok) a **h**eat (zvýšená teplota postižené oblasti). Příčina žaludeční nevolnosti potápěčky po ponoru zůstává nejasná.

Třetím komplikujícím faktorem v tomto případě mohla být prodleva do vyhledání lékařského ošetření. DAN radí, aby potápěči považovali rány způsobené mořskou faunou za stejně nebezpečné jako kousnutí jakýmkoliv jiným zvířetem, a proto neodkladně vyhledali lékařskou pomoc. V tomto konkrétním případě byla rána odborně ošetřena až 10 dní po nehodě, což oddálilo adekvátní léčbu, která mohla popsaný rozvoj příznaků značně zmírnit.

Nejprve předepsal lékař desetidenní terapii antibiotikem levofloxacinem. Další rozvoj příznaků a pokračující intenzívní změna barvy rány jej však přiměla k předepsání dalšího antibiotika, a sice amoxicilinu v kombinaci s klavulanovou kyselinou (Augmentin®) na dobu 10 dnů spolu s antihistaminikem pro zmírnění svědění.

Tato nehoda by měla posloužit jako příklad ukazující nutnost včasného odborného ošetření rány, které může snížit nebezpečí vážné infekce. Kdykoliv to bude možné, potápěči by měli rány vyfotografovat, protože obrazové záznamy mohou zdravotnímu personálu pomoci při poskytování cílenější a účinnější péče. Potápěči by si měli uvědomovat, že kontakt s mořskou faunou může vést ke zranění s možnými vážnými komplikacemi.

Odkazy

1. Aigner BA, Ollert M, Seifert F, Ring J, Plötz SG. Pseduomonas oryzihabitans cutaneous ulceration from Octopus vulgaris bite. *Arch Dermatol*. 2011; 147(8): 963-66.

2. Campanelli A, Sanchez-Politta S, Saurat JH. Cutaneous ulceration after an octopus bite: infection due to Vibrio alginolyticus, an emerging pathogen. *Ann Dermatol Venereol*. 2008; 135(3): 225-27.

3. Fry BG, Roelants K, Norman JA. Tentacles of venom: toxic protein convergence in the kingdom animalia. *J Mol Evol*. 2009; 68(4): 311-21.

4. Taylor DM, Ashby K, Winkel KD. An analysis of marine animal injuries presenting to emergency departments in Victoria, Australia. *Wilderness Environ Med*. 2002; 13(2): 106-12.